

Hei!

Her kommer en kortere og litt redigert utgave av presentasjonen som ble brukt under kurset som Rosa kompetanse holdt hos dere. Vi vil understreke at denne presentasjonen må forstås i sammenheng med det som ble formidlet under foredraget, og at den i liten grad vil bidra til kompetanseheving alene. Presentasjonen skal derfor ikke deles med andre.

Dersom du ikke var tilstede under hele foredraget eller dersom du ikke var tilstede i det hele tatt, vil vi anbefale deg å benytte deg av andre ressurser enn denne presentasjonen for å lese deg opp på tematikk knyttet til kjønn, seksualitet og inkluderende praksis. Du kan finne gode ressurser til kompetanseheving her:

<https://skeivungdom.no/brosjyrer/>

<https://www.foreningenfri.no/rosa-kompetanse/ressurser/>

Rosa kompetanse skole og barnehage

Seksuell orientering, kjønnsmangfold
og inkluderende praksis

Utdanningsforbundet, 1/11/2023

Rådgiver Rosa kompetanse skole
Miriam Aurora Hammeren Pedersen
Pronomen: hun

Dagens rosameny

Del 1	Rosa kompetanse, styrende dokumenter, kunnskapsgrunnlag og nulltoleranse mot mobbing.
Del 2	Din mulighet til å gjøre en forskjell, normer og forventninger knyttet til kjønns- og seksualitetsmangfold.

Noen viktige ting:

1. Jeg tar utgangspunkt i at dere har gode intensjoner, og at dere ønsker å gjøre en aller best mulig jobb. Det gjelder også for denne tematikken.
2. Det er alltid problematisk å snakke om mennesker på gruppenivå, det er derfor viktig at vi tar utgangspunkt i enkeltindividets behov og ønsker når vi møter hverandre, og at noen av oss har flere og sammensatte minoritetstilhørigheter.
3. Man blir aldri ferdig kompetent eller utlært i noe, heller ikke i disse temaene, og heller ikke etter dette kurset. 😊
4. Jeg vil veldig gjerne vite hva dere tenker! Still spørsmål underveis, og send gjerne mail med spørsmål eller kommentarer til:

miriam@foreningenfri.no

Noen viktige ting til:

LHBT = Lesbiske, Homofile, Bifile og Transpersoner

Skeive = mer inkluderende begrep – paraplybegrep for alle som bryter med normer knyttet til seksuell orientering og kjønn

Transpersoner = mennesker som ikke identifiserer seg med kjønn de fikk tildelt da de ble født

DEL 1

Rosa kompetanse, styrende dokumenter, kunnskapsgrunnlag, nulltoleranse mot mobbing

FRI's fagavdeling: Rosa kompetanse

Helse og
sosial

Skole

Justis

Arbeidsliv

Barnevern

Barnehage

Hvorfor Rosa?

Rosa kompetanse skole

Mål:

At skolen elever som bryter med normer for kjønn og seksualitet kan være seg selv og kjenne seg trygge og inkluderte.

Hvorfor trenger vi å kunne noe om
kjønns- og seksualitetsmangfold?

Læreplanverket – de nye kompetansemålene

Samfunnsfag

- samtale om kjensler, kropp, kjønn og seksualitet(..) (2. trinn)
- samtale om identitet, mangfold og fellesskap(..) (4. trinn)
- utforske ulike sider ved mangfold i Noreg (7. trinn)
- reflektere over korleis identitet, sjølvbilde og egne grenser blir utvikla og utfordra i ulike fellesskap(..) (10. trinn)

Naturfag

- samtale om likheter og ulikheter mellom kjønnene, om kjønnsidentitet og om menneskets reproduksjon (4. trinn)
- gjøre rede for fysiske og psykiske forandringer i puberteten og samtale om hvordan dette kan påvirke følelser, handlinger og seksualitet (7. trinn)
- drøfte spørsmål knyttet til seksuell og reproduktiv helse (10. trinn)

KRLE

- beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn (4. trinn)
- gjøre rede for ulike syn på barndom, familie og samliv i religioner og livssyn (7. trinn)
- gjøre rede for og reflektere over ulike syn på kjønn og seksualitet i kristendom og andre religioner og livssyn (10. trinn)

Norsk

- samtale om og beskrive hvordan ord vi bruker, kan påvirke andre (2. trinn)
- reflektere over hvordan språkb Bruken vår påvirker andre (4. trinn)
- utforske og reflektere over sammenhengen mellom språk og identitet (7. trinn)
- utforske og reflektere over hvordan tekster framstiller unges livssituasjon (10. trinn)

GRUNNSKOLE

Gruppearbeid om abort, prevensjon,
seksuelt overførbare infeksjoner og
homofili

“Vi på vår gruppe er enige om at vi ikke har
noe imot de homofile”

Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringslova)

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lov 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711).

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lov 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711).

Rundskriv

Skolemiljø Udir – 3 - 2017

6.4.1 Plikt til å følge med

*Skolen har et skjerpet ansvar overfor elever med en **særskilt sårbarhet**, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 22 og Rt. 2012 s. 146. **Slik sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon.** At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar. Skolene må kjenne til at enkelte grupper elever er overrepresentert blant de som krenkes. Det er derfor viktig at skolene følger særskilt med på hvordan disse elevene har på det skolen.*

Prop. 121 S (2018-2019)

Opptreppingsplan for barn og unges psykiske helse (2019-2024)

Alle tjenester som jobber med barn og unge skal ha **grunnleggende kunnskap om seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk**, slik at de kan møte barn og unge som har spørsmål om kjønn og seksualitet på en trygg og kompetent måte.

Det er særlig **viktig at undervisning i skolen tar opp kjønn, identitet og seksualitet**. I forbindelse med den pågående fagfornyelsen i skolen vil et aktuelt område innenfor det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring kunne være seksualitet og kjønn.

Ny overordnet del av læreplanverket

2.5.1 Folkehelse og livsmestring

Folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kompetanse som **fremmer god psykisk og fysisk helse**, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg. I barne- og ungdomsårene er utvikling av **et positivt selvbilde** og **en trygg identitet** særlig avgjørende.

Aktuelle områder innenfor temaet er **fysisk og psykisk helse**, levevaner, **seksualitet og kjønn**, rusmidler, mediebruk, og forbruk og personlig økonomi. Verdivalg og betydningen av mening i livet, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, og **å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner** hører også hjemme under dette temaet.

Kunnskapsgrunnlag

Status 2023:

Nasjonale og internasjonale helse- og levekårsundersøkelser viser at lhbt-personer er over-representert når det gjelder mobbing, rus, psykisk uhelse og suicidalitet.

www.lhbtqfall.no

Større andeler lesbiske, homofile og bifile har angst- og depresjonssymptomer enn heterofile

Holdninger til lhbt-personer har blitt mer positive

Kunnskapsgrunnlag

Anderssen, Eggebø, Stubberud & Holmelid (2021) *Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår.*

- Svært mange transpersoner sliter med søvnbesvær, uro, nedstemthet, stress og selvmordstanker.
- Over 70% transpersoner i Norge har tenkt på å ta sitt eget liv. 1/3 har faktisk forsøkt.
- Mange er utsatt for mobbing – og den slutter ikke.

Kunnskapsgrunnlag

Roland og Auestad (2009) *Seksuell orientering og mobbing*

Jenter som opplever å bli mobbet:

Heterofil: 5,7%

Bifil: 11,5%

Gutter som opplever å bli mobbet:

Heterofil: 7,3%

Bifil: 23,8%

Homofil: 17,7%

Homofil: 48,0%

Kunnskapsgrunnlag

Bakken, A. (2023). Ung i Oslo 2023.

Elever med annen seksuell orientering enn heterofil kommer systematisk dårligere ut enn heterofil ungdom.

- Mindre tilfreds med livet
- Mindre fremtidsoptimistiske
- Mer ensomme
- Har dårligere relasjoner til skole og foreldre
- Skårer dårligere på helseindikatorer
- Er mer utsatt for mobbing og seksuelle overgrep

Fra Ung.no

Gutt 16 år

”Jeg sliter med å innrømme til meg selv at jeg homofil, så jeg har på en måte stemplet meg selv som bifil. Jeg holdt det inne i ca. 3 år før jeg rett og slett var nødt til å si det til noen. Det er én person som vet det og jeg sa til den personen at jeg var bifil. Det er et veldig homofobt miljø her, og hver gang jeg kommer hjem fra skolen er jeg helt utslitt etter å ha hørt alle skjellsordene om homofile. Jeg er ikke en sånn ”stereotype” heller, og kjenner ikke en eneste en som er homofil. Alle vennene mine sier selv at når to gutter kysser blir det bare feil og ekkelt. Jeg går rundt med en stor skyldfølelse på en måte og sliter med å få sove. Klarer ikke konsentrere meg om noe annet.”

Definisjoner av mobbing

”Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, **å være en betydningsfull person i fellesskapet** og ha muligheten til medvirkning.”

- Professor Ingrid Lund

Identitetsbasert mobbing

Identitetsbasert mobbing er enhver form for mobbing relatert til karaktertrekk som er unike for et barns identitet, slik som etnisitet, religion, seksuell orientering, kjønn, kjønnsidentitet eller fysisk fremtreden. Disse formene for mobbing er ikke bare knyttet til identitet, men reflekterer holdninger mot en gruppe som identifiseres eller antas å identifiseres med dette.

Tippet, Houlston og Smith (2010)

Identitetsbasert eller fordomsbasert mobbing er basert på hvem man er eller oppfattes å være.
Sticks & Stones Anti-Bullying Programme

Minoritetsstress

Å forvente eller frykte negative reaksjoner fra omgivelsene fordi en tilhører en stigmatisert minoritetsposisjon

DEL 2

Du kan gjøre en forskjell!

Dypdykk i kjønns- og seksualitetsmangfold og interseksjonalitet, og tips for inkluderende praksis

- Jente, 17 år til Ungdomstelefonen

”Jeg kommer fra en veldig kristen familie og skjønte at jeg likte jenter på ungdomsskolen. Jeg hatet meg selv og ba til Gud hver dag om at det skulle gå bort. Jeg fortalte det ikke til noen.

En dag var bare læreren min og jeg igjen i klasserommet, og jeg klarte ikke å holde det inne lenger. Jeg begynte bare å gråte.

Jeg fortalte henne at det var noe galt med meg og at jeg ikke ville leve lenger. Hun sa bare igjen og igjen at jeg var flott som jeg var.

Det hjalp ikke der og da, men jeg vet helt ærlig ikke om jeg hadde levd i dag hvis hun ikke hadde vært så god mot meg.”

Rekk opp hånda dersom du...

...kjenner noen som har fått barn.

Hva er det første spørsmålet som nesten alltid stilles?

Forventningene er hele tiden i endring

"The generally accepted rule is **pink** for the boys, and **blue** for the girls. The reason is that **pink**, being a more decided and stronger color; is more suitable for the boy, while **blue**, which is more delicate and dainty, is prettier for the girl."

-The Infant's Department: A Monthly Magazine of Merchandising Helps for the Infants' Wear Buyer

(vol. 1, no. 10, June 1918)

Hva er kjønn?

- Kropp
- Juridisk kjønn
- Kjønnsuttrykk
- Kjønnsideidentitet

Kjønnsmangfold

Cisperson

- Identifiserer seg som det kjønnnet som ble registrert ved fødsel.
- Menn og kvinner
- Pronomen: hun, han

Transperson

- Identifiserer seg ikke som det kjønnnet som ble registrert ved fødsel
- Menn, kvinner og ikke-binære
- Pronomen: hun, han, hen, de, kun navn

Transpersoner

... er et samlebegrep som handler om kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, ikke seksualitet.

Varierende behov og mulighet for kjønnsbekreftende behandling.

Født i feil kropp?

Født i feil samfunn?

Noen grunnleggende råd

- Tilrettelegg omgivelsene
- Lytt og vis empati
- Aksepter og respekter deres identitet. Bruk ønsket navn og pronomen.
- Still spørsmål (hvis de er komfortable og relasjonen tilsier det)
- Søk kunnskap
- Gi støtte i prosessen
- Respekter personvernet

Viktigst av alt er det å vise omsorg, respekt og støtte for ungdom gjennom denne prosessen. Å være støttende vil gjøre reisen lettere for vedkommende, og kan samtidig bidra til å styrke båndet mellom dere.

Ikke-binære og interkjønn

Ikke-binære er transpersoner som verken identifiserer seg som menn eller kvinner

Intersex = de av oss som er født med kropper som vanskelig lar seg registrere som jente eller gutt

Usikker på pronomener? **Spør!**

”Hver gang noen brukte ”hun” om meg, så hørte jeg heller ”du veit ikke selv hvem du er, jeg veit bedre enn deg” eller ”men jeg ser jo at du ikke egentlig er mann”. **Ord er makt**. Pronomen er mer enn bare ord, det er respekt, det er identitet, og det er bare en selv som velger hvilke pronomen som brukes om en selv. Det var en utrolig stor lettelse og det føltes som **en high five** når folk brukte rett pronomen om meg.”

- Jonas, 19 år

Kjønnsidentitet og alder

Figure 4.3: Age they began to feel gender was different from the one on their original birth certificate

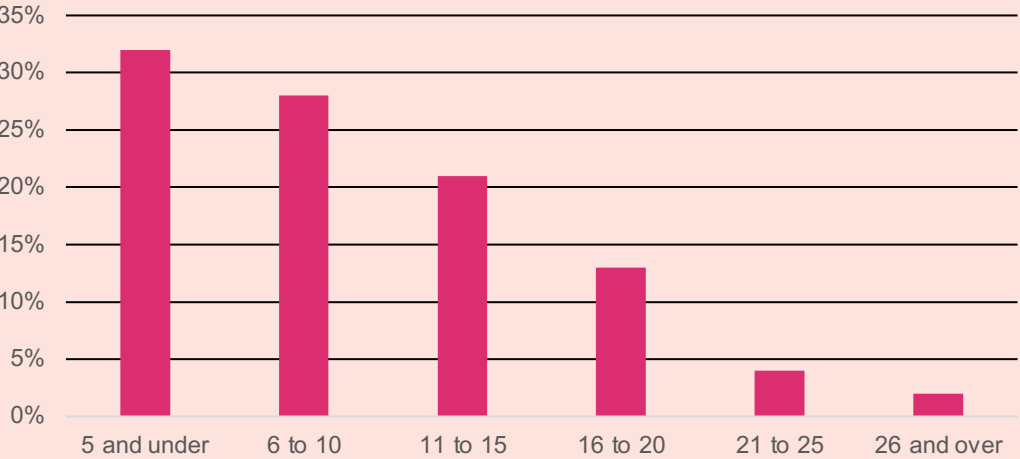
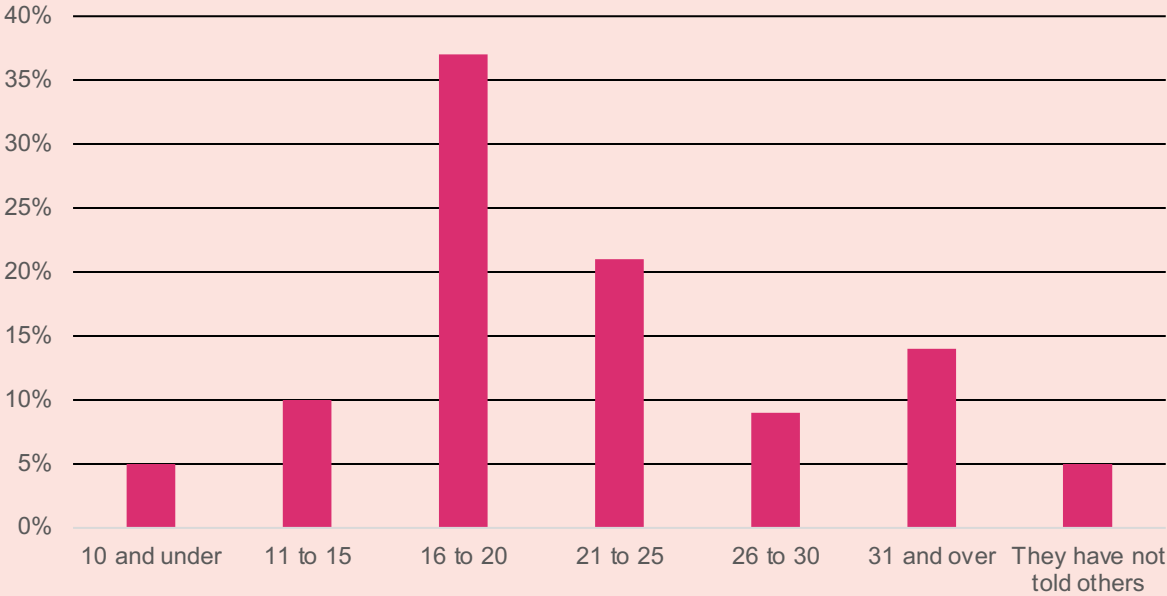

Figure 4.5: Age they started to tell others that they were transgender

Hva er seksuell orientering?

lesbisk bifil Forelskelse
skeiv aseksuell Tiltrekning
heterofil Praksis/erfaring
homofil Identitet
poly

.. hva betyr det for deg?

Hva trenger regnbuefamiliene?

- Anerkjennelse
- Inkluderende språk – muntlig og skriftlig
- Å få definere seg selv. Eks: At donor ikke automatisk kalles far
- Kunnskap om ulike familieformer og tilblivelseshistorier
- Hverdagspraksis

Toleransepedagogikk vs. normkritisk pedagogikk

Toleransepedagogikk: "Vi (les: de heterofile) må være snille med de homofile."

Usynliggjør mangfold og gir normpersoner rett til å ha synspunkter om normbryter.

Normkritisk pedagogikk: Alle mennesker er forskjellige. Sosiale normer gir majoritetsprivilegier. Alle har ansvar for at alle skal inkluderes.

De av oss som...

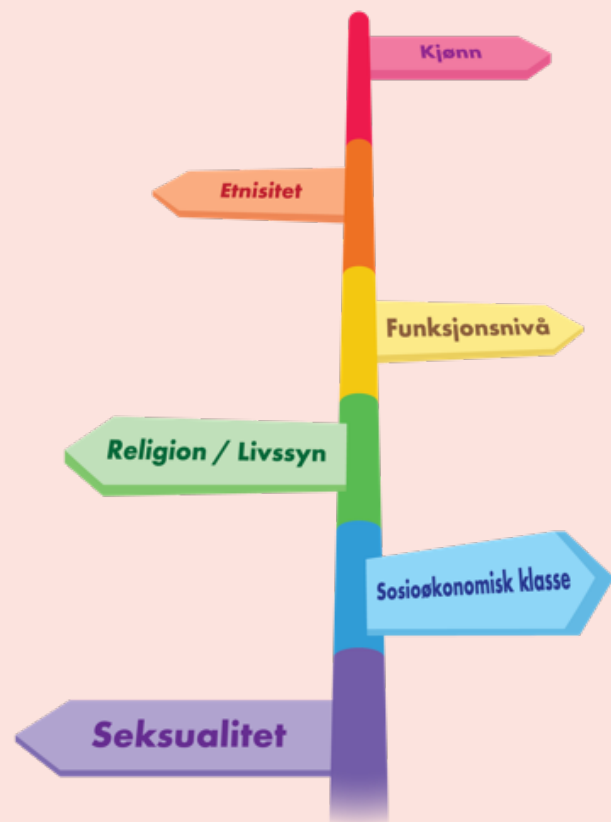
Interseksjonalitet

Kimberlé Crenshaw, opphavskvinne til ordet interseksjonalitet (1989)

Hvordan virker ulike identiteter sammen?

1 minoritet + 1 minoritet = ikke 2, men en helt individuell opplevelse

Bevissthet om interseksjonalitet er viktig for å se hele mennesket og ikke bare deler av

Sammensatt diskriminering

Noen av oss har flere enn én minoritetstilhørighet, og kan oppleve *sammensatt diskriminering*

Diskriminering kan også foregå innad i minoritetsmiljø, for eksempel:

- Rasisme i det skeive miljøet
- Homonegativitet/transnegativitet i enkelte religiøse og/eller etniske miljø

Minoritetstilhørighet trenger dog ikke bare være forbundet med noe kjipt, mange kan også føle på en *minoritetsstolthet*

Noen begreper

Seksualitetsmangfold:

Lesbisk,
Homofil,
Heterofil,
Bifil, bi
Panfil, pan
Aseksuell
Aromantisk
Polyamorøs, poly

Skeiv
Queer

Kjønns mangfold:

Transperson
Cisperson

Barn:

Kjønnskreative barn
Barn som bryter med normer
for kjønn

Hva betyr det for deg?

Hva kan du gjøre?

Tørre å ta opp temaet og gjerne utfordre normene.

Presentere et mangfold av kjønn, kropper, seksuelle orienteringer og familieformer i undervisning, tale og litteratur.

Fortelle barn og ungdom at gutter kan forelske seg i gutter, jenter i jenter og at ikke alle opplever å være det kjønnnet andre tror at de er.

Være forsiktig med å dele inn i grupper etter kjønn, vite hvorfor du eventuelt velger å gjøre det.

Se etter alternativer til kjønnsdelte toaletter og garderober.

Være bevisst hvordan det snakkes om minoriteter foran barn og ungdom. Husk at menneskers forståelse av seg selv og andre vil speiles i dine holdninger.

Bruke foretrukket navn og pronomen. Ta ansvar for egen usikkerhet og ordbruk – øvelse gjør mester!

Ha nulltoleranse for bruk av lhbt-relaterte skjellsord – fyll ordene med mening.

Være bevisst egen språkbruk, åpne opp språket: «De av oss som», «alle kjønn», «de fleste gutter har penis», «gutter, jenter og andre», «kjæresfe» i stedet for «han/hun», osv.

Ha med deg et interseksjonelt perspektiv i arbeidet ditt. Husk at noen av oss er sårbare for sammensatt diskriminering.

Ha materiell/flagg eller lignende tilgjengelig, bruke litteratur som speiler mangfold. Vise til ressurser og nettverk.

Være anerkjennende, si noe hyggelig! 😊

Vite hvor viktig du er. Små handlinger kan ha stor betydning!

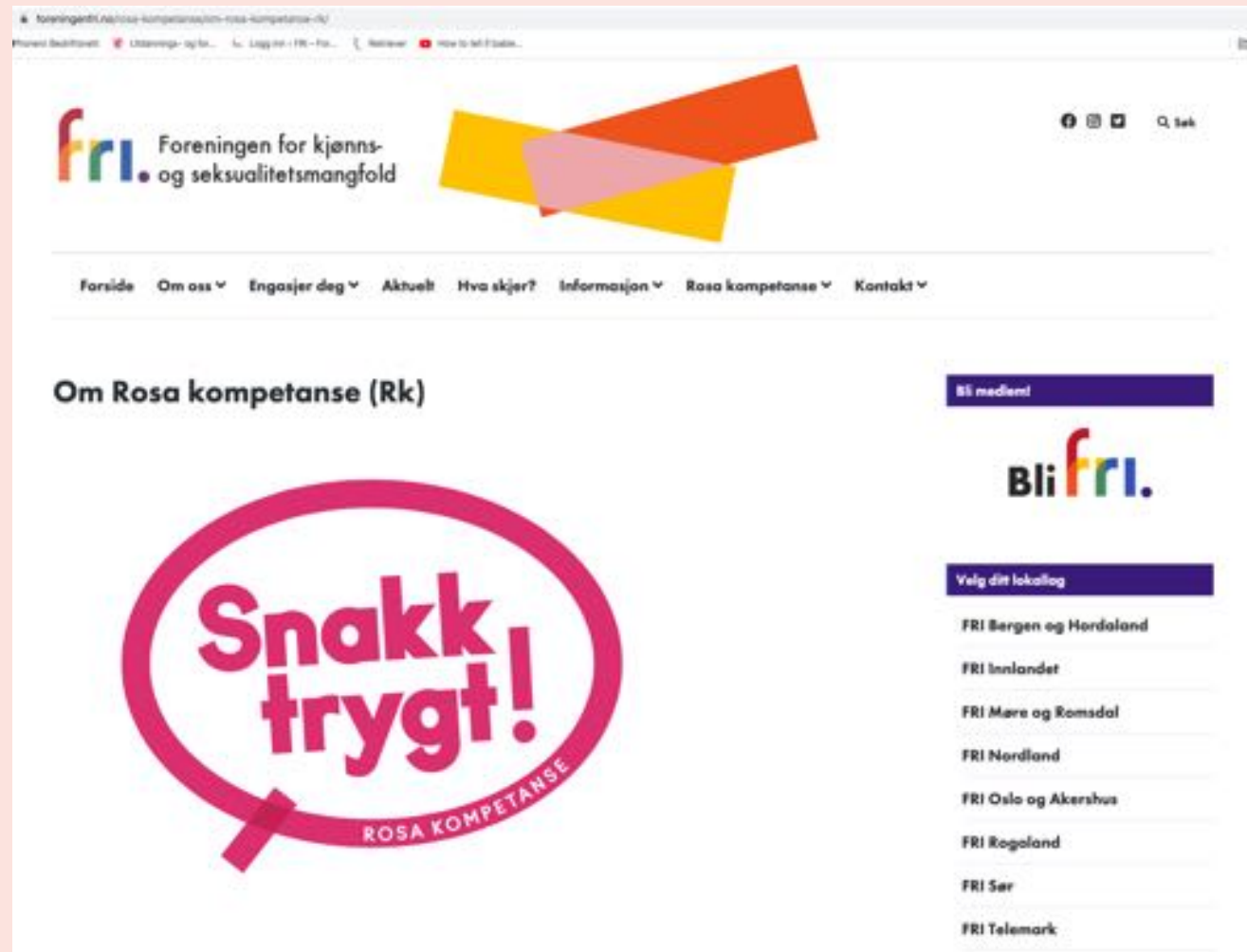

Hva nå?

- Hva vil du ta med deg videre?
- Hvordan kan du legge til rette for at personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet kan snakke trygt i møte med deg som ansatt i skolen?

*Progress-flagget: synliggjør at melaninrike
skeive, særlig transpersoner, har vært
drivkraften i den skeive likestillingskampen.*

Ressurser

Regnbuefyrtårn

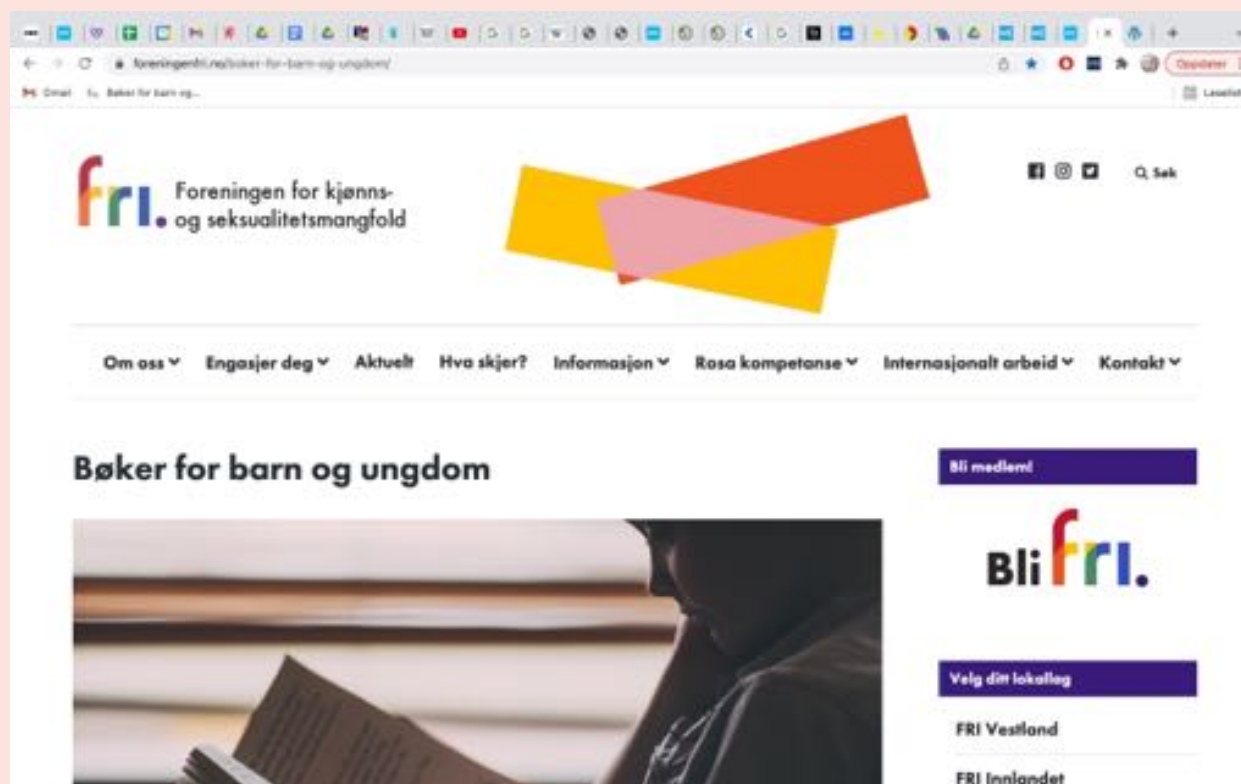
Nettkurs

[Hjem](#) > [Om oss](#)

Om oss

Skeiv kunnskap er FRI Oslo og Vikens kompetansehevingsprogram om normer, kjønns- og seksualitetsmangfold.

A screenshot of the website "Rosa kompetanses nettsted om LHBT i Barnevernet". The header is teal and contains the "Snakk trygt!" logo, the "fri." logo, and navigation links: "Hovedsiden", "Temaoversikt", "Eksterne ressurser", and a search icon. The main content area is white and features the title "Rosa kompetanses nettsted om LHBT i Barnevernet" in large teal letters. Below the title, there is a welcome message and a paragraph about the resource.

Hovedsiden Temaoversikt Eksterne ressurser 🔍

Rosa kompetanses nettsted om LHBT i Barnevernet

Velkommen til Rosa kompetanse sin nettsted om kjønnsmangfold og seksualitetsmangfold i barnevernet!

Denne ressursen er til for deg som jobber i barnevernet, og for deg som studerer til å jobbe på barnevernsfeltet. Målet med ressursen er å gi deg økt kompetanse og bevissthet om temaer som det er særlig viktig at du har med deg for å kunne møte barn, ungdom og familier som bryter med normer for kjønn og seksualitet på en enda bedre måte.

Ressurser

Åpningstiden:
Telefon: tir - tors 18-22 / Chat: man-ons, søn 18-22

Send oss SMS

400 00 777

Chat med oss

Trenger du å snakke med noen om seksualitet, kjønn eller identitet?

Ungdomstelefonen er et tilbud på chat, telefon og melding til unge som trenger noen å snakke med om seksualitet, kjønn, identitet, følelser, forelskelse eller sex.

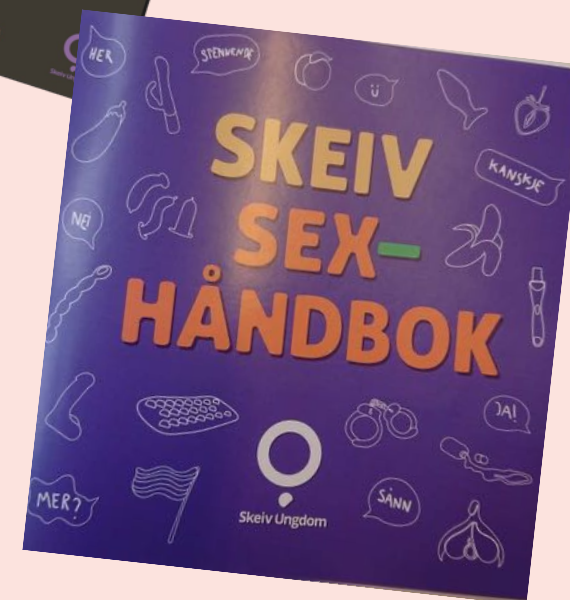
Hvordan vet jeg om jeg er bifi? +

Jeg er usikker på kjønn mitt +

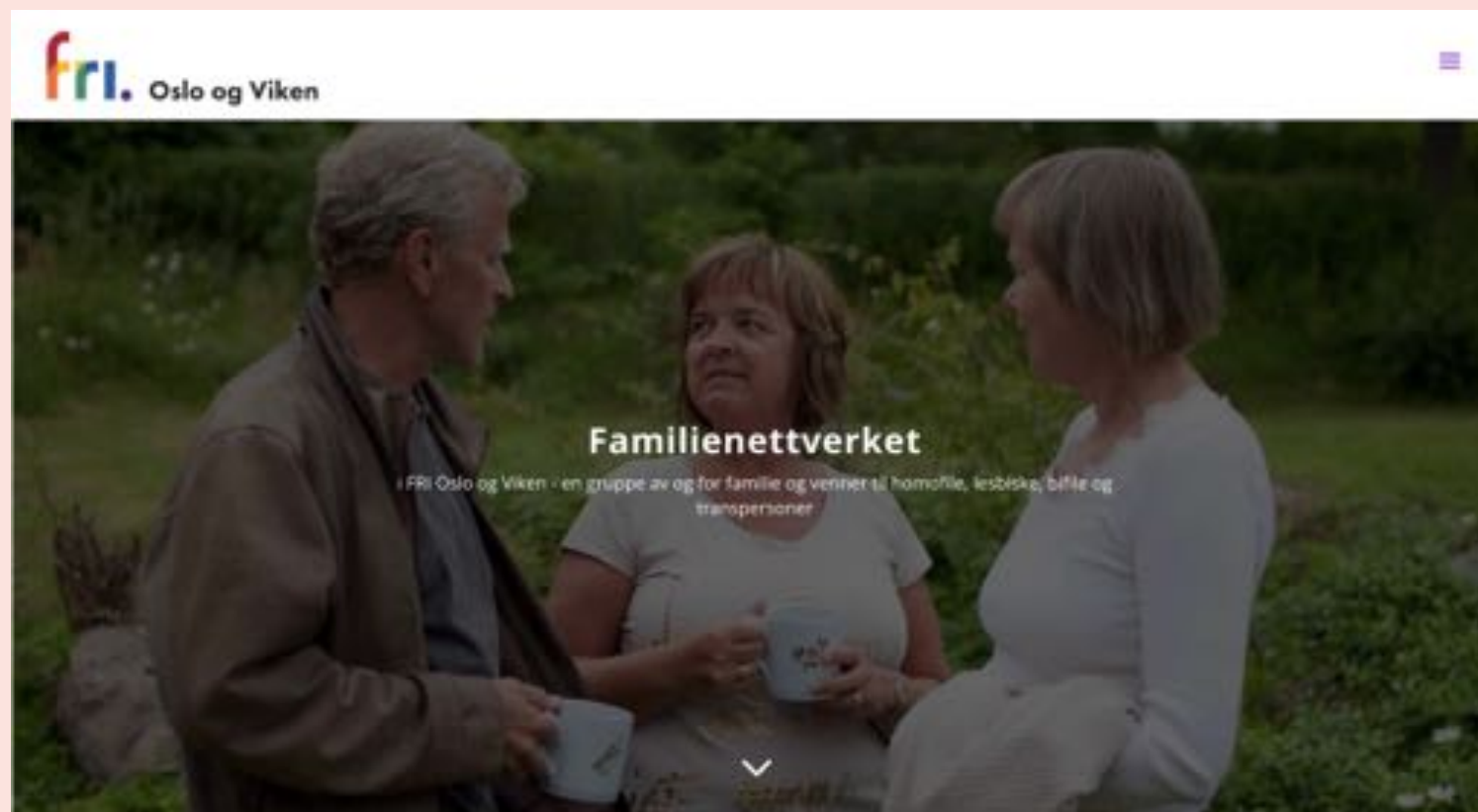
Restart

Restart er et interaktivt undervisningsopplegg basert på normkritisk metode. Undervisningen tar for seg temaene identitet, normer, privilegier, kjønn og seksualitet og er tilpasset ulike aldre.

Chat med oss!

Vi svarer på spørsmål om kjønnsidentitet uansett alder og hvor du bor i landet. Du kan kontakte oss om du har spørsmål om din egen kjønnsreise, eller om du er nærstående, representerer hjelpepersoner eller helsepersonell, om du selv trenger svar eller vil støtte noen andre i en slik prosess. Ingen spørsmål er for små, og ingen for store.

Hos oss vil du møte trygge voksne som er fagpersoner med sexologisk videreutdanning eller transkompetanse. Du er anonym når du chatter med oss. Vi har taushetsplikt.

Start chat

Åpningstider:

Mandag 17:00 - 20:00
Torsdag 17:00 - 20:00

VELKOMMEN TIL VÅR NYE NETTIDDE! Vi har samlet en rekke nettressurser på denne siden, og det kommer flere små oppdateringer de neste ukene. Taushetsplikt kan gå anonynt her.

Lurer du på din egen kjønnsidentitet?

Enn du vet at du har en kjønnskongruens, er trans*, ikke binær eller likende - er du gjerne i en utfordringsfase med mange spørsmål.

Her kan du finne noen svar

Er du familie, partner eller annen nærstående?

Det kan være et stort skritt å åpne seg for noen om sin identitet. Som nærstående kan du ha mange spørsmål og oppleve usikkerhet.

Her får du noen råd

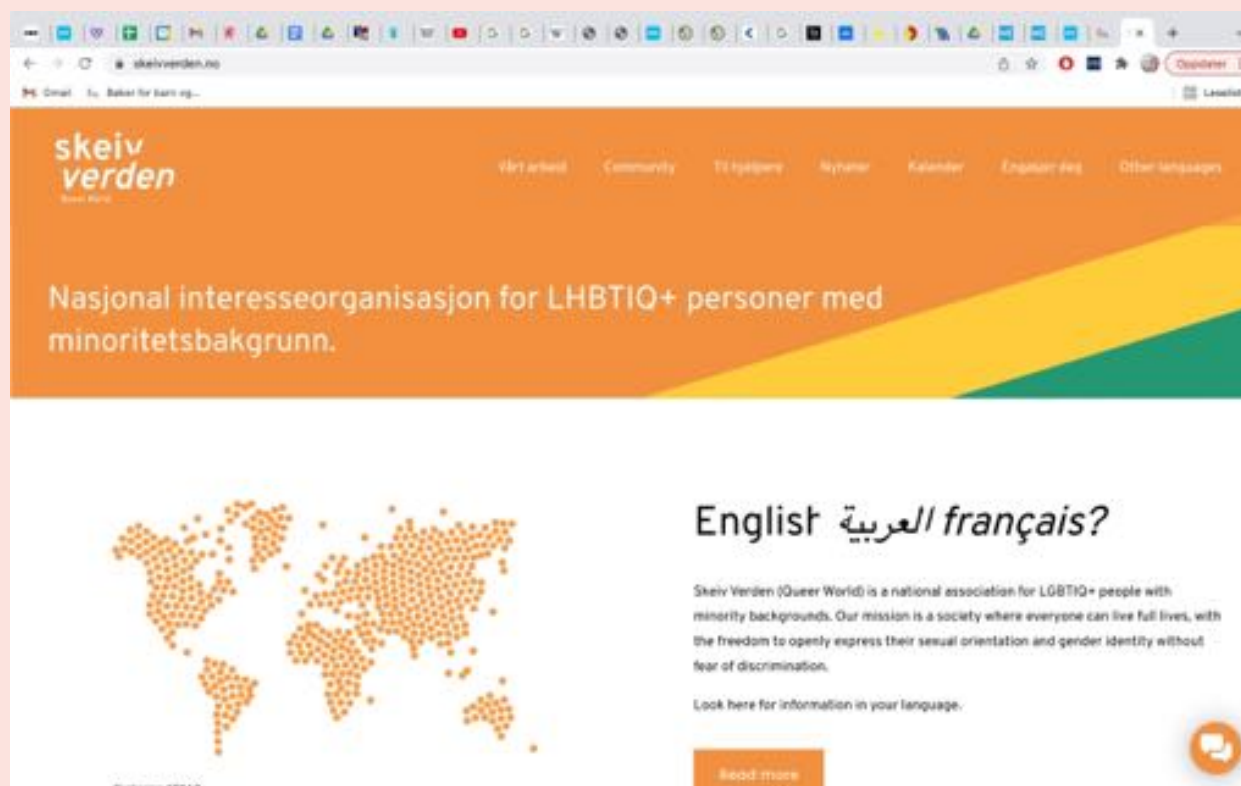
Er du helsepersonell? Kanskje fastlege?

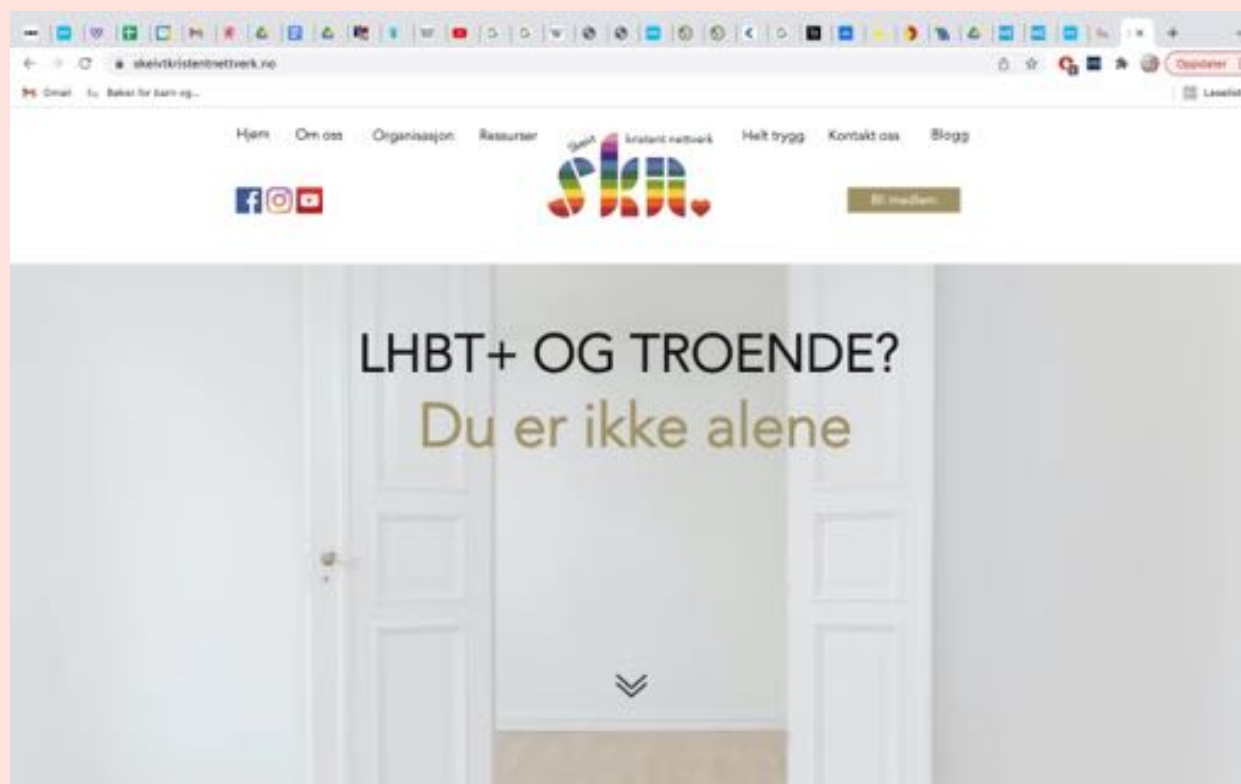
Hvordan kan helsepersonell kan møte personer som har spørsmål om sin kjønnsidentitet, eller som trenger hjelp med sin kjønnskongruens.

Her finner du mer informasjon

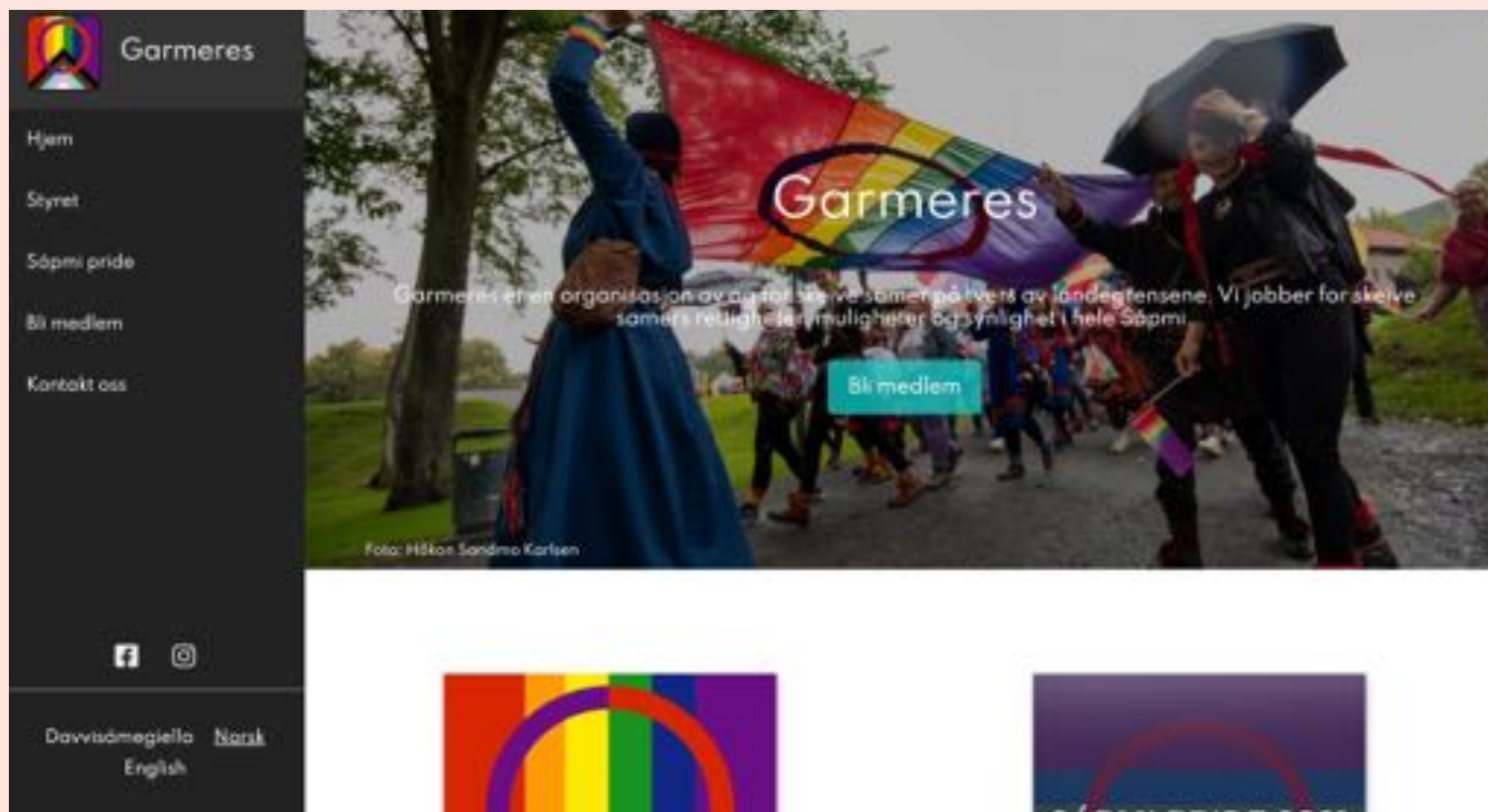
Snakk trygt!

ROSA KOMPETANSE

Garmeres – Queer Sami Organization

Unge funksjonshemmede

[Press](#) [Kontakt](#) [Tilgjengelighet](#) [English](#)

[Vi jobber med](#) [For medlemsorganisasjoner](#) [Ressurser](#) [Om oss](#) [Søk](#)

E-læringsverktøyet Sex som funker

– et kurs om seksuell helse og funksjonshemning

SEX SOM FUNKER

[Introduksjon til Sex som funker](#)

[E-læringskurs kapittel 1-12](#)

[Videre lesning](#)

[Materiell](#)

[Hjem](#) [Om oss](#) [Kjønnsinkongruens](#) [Familie og nære](#) [Ressurser](#) [Bli medlem](#)

VELKOMMEN!

Velkommen til oss! Pasientorganisasjonen for Kjønnsinkongruens (PKI) er en nystartet pasientorganisasjon for personer med kjønnsinkongruens og deres familie og nære i Norge. Vi skal jobbe for et helsetilbud der alle som har behov for det får tilgang på den hjelpen de trenger.

«Don't Say Gay»-loven er vedtatt

Fla 1. juli vil det bli avlagt 2. halvårsvalget i kommunene i Florida. En av spørsmålene er om man skal vedta «Don't Say Gay»-loven.

Langet ut mot FIFA-kongressen

Transsynlighet - hva, hvordan, og for hvem?

Rask evaluering

Lik oss gjerne på Facebook

Lykke til videre og tusen takk for meg!

eivind@foreningenfri.no